

הרב אברהם אביב

ע"כ כתוב בתורה אצל אהבת יצחק אח עשו
 (3) "יראהו" כ"י שמשמש ג"כ לשון עתיד לולא ה"פך הו"י"ו שמהפכו מעתיד לעבר.
 וגבי אהבת רבקה "אהבת את יעקב" ל"שון הוה" כי אהבת יצחק לעשו לא
 באה כ"א שחשב שממנו עתידה לצאת סגולה, ע"כ ראוי לאהוב אותו מצד
 הצפון בו, א"כ עיקר האהבה היא מצד העתיד אלא שנתהפכה במקרה לעבר.
 אבל רבקה שהכירה וידעה מדבר ד' שהסגולה כבר נבררה בכללותה, וא"צ עוד
 הסתר ובידור אחריה בכללה, ע"כ "אהבת את יעקב" מצד עצמו וענינו ההוה.

ע"כ זה הי רצון ד' שהסגולה בפרטים ג"כ תהי חפשית להיות הולכת
 ונפעלת ע"פ ההגת השי"ת, מבלי שיתערב בה האדם לפיר דרכו העליונים.
 ע"כ נתן חק זה כענין הירדשה, וביחוד בירדשת הבכורה, "לא יוכל לבכר את
 בן האהובה", כי רק להשי"ת נתבנו עלילות, ולפניו גלוי הדרך להוציא הסגולה
 הצפונה וקא על הדרך הוה שהטורו יצא מהטמא, והנה בתור פרטים נשאר
 הדבר ק"ם לדורות, אבל בתור התכונות אומה כללית הלך הדבר עד יעקב,
 וביעקב נאמר: "כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו", כלומר עד יעקב הלכה
 הסגולה עדיין עלומה ומכוסה בחושך, מעורבת בתוך הרע. ע"כ עוד חלל היתה
 נטונה בבית לבן, וכן לאה והאמהות, עד שנבחר יעקב לגמרי ויצאה הסגולה
 בתור בחייה, בחייה גמורה שאין אחריה העלם כללי כלל.

והנה רצון השי"ת הי שבאמת יהי יעקב גמר הבדור, והי כולו ורע
 אמת, והמדות הרעות לא יהיו בו כלל שם חזר למו, כי הן לעצמן מוס הן
 בנפש, "נפש רשע אותה רע"ו". אך הרי צריך שימוש לפעמים במדות הרעות,
 על כן הי רצון השי"ת שהי יעקב כח זו הוין לנפשו, שהי אפשר לו
 להשתמש במקום הצורך במדות הרעות, אבל בתור קנין של נפש לא הי בו
 כלל, ע"כ יצא עשו תחילה, ודרשו חז"ל כ"י ש"חצא סריונו עמר", ומשלו
 משל במדר: "כהוין פריטא שהוא משפך את בית המרחץ ואח"כ מרחץ בנו
 של מלך". אך מ"מ הי רצון השי"ת שהיו אחים ותאומים, כ"י שעכ"פ
 ההתחברות השכונית הוואת תועיל שבמקום שמדותיו הרעות של עשו ורדשות
 10 לחפץ השי"ת יוכל להשתמש בהן, חוה שגרמו בלידתם: "ירדו אחות בעקב
 עשו". פי העקב מורה על התכונה הטבעית, והי מורה על כל מלאכה רצונית
 גם שכלית. ע"כ רצון השי"ת הי שהמדות הרעות של המדות הטבעיות כלם
 יקח לו עשו, רק זה פעל מצאיתן של אלה המדות בעולם והתחברותם של
 יעקב ועשו בתולדה, שמה שעושה עשו עיקר כטבעו, ישחמש בוה לפעמים
 15 יעקב ע"פ שכלו ורצונו לעת הצורך בשכיל חפץ השי"ת. אבל שתהי מרה
 רעה דבקה בנפש יעקב זה לא חפץ ד', ע"כ הי איש חם בלא שום צד מרה
 רעה בעולם, ומ"מ סיבב השי"ת שהי לו צד אחיזה להשתמש במדות הרעות
 כשהי צורך כדבר למען חפץ המלך העליון ית"ש.

והנה יצחק לא ידע אם כבר נשלמה הסגולה הכללית לצאת לאור, א"כ
 נשלמו כבר מעשי ההכנות בהוצאת הסגולה של כללות האומה המיוחדת לשם
 ד', או עדיין הדבר צריך ללכת דרך הסתר והעלם לתן טהור מטמא, והחילוק
 בוה, שאם כבר יצאה הסגולה הכללית לאור, ודאי ראוי להבחין אצל מי היא,
 ואין כאן מקום לתת יתרון אל בכור החולדה אם נראהו שאינו בכור בדרכיו
 וחכמתו, אבל אם עדיין הסגולה הולכת ומתבררת, חלילה לבן אדם אשר בעפר
 יסודו לרוץ אחרי מעשה השי"ת, ומאחר שהוא ית' ביכר את הבכור, אצ"ע
 שכאשר האדם יראה לעינים אין ערוך לו אל הצעיר, עכ"ז על כרחינו אנו
 צריכים להכניע השקפתנו אל עצתו ית' העליונה, ולדעת כי מהטמא הזה עוד
 10 תצא סגולה גדולה ונהדרה, ועוד לא נגמרו פרטי המדות הרעות הצריכות
 לתועלת ההטבה הכללית, עד שתצא דרך המעבר הזה.

וכ"י להשלים ההכנה האפשרייה הזאת, חשב השי"ת מחשבות שתהי
 כונתו של יצחק בכרכתו על עשו. ע"כ יברכהו הברכות הנאותות לפי טבעו
 של עשו, והיינו המלוכה והממשלה בעמים רבים, כמ"ש בברכות: "יעבודך
 עמים" ו"היה גביר לאחיו". שלכל אלה צריך התגברות ותפיסת מלוכה, ובה
 5 הכן האפשריות ביעקב להשתמש לפעמים במדה זו, אצ"פ שאינה כלל טבעית
 לו. ע"כ לבשתהו אפ"ו בגדי עשו וחינוניות היתה דומה לעשו, שזה הי ג"כ
 צורך אל הברכות, שעי"י די עשו ישכלל תכלית קולו של יעקב.

אמנם הצד המושלם שחשב יצחק כראותו מעשה עשו, באיזה אופן חשב
 שישמשו ורכיו אל הקדושה העליונה שעתידה לצאת ממנו כיון שקרא הבכור,
 הוא כי ידע שהאומה הנבחרת הנהייה לצאת מורעו הלא תהי לאור ג"ם,
 15 ולתקן חפץ השי"ת בעולמו. והנה לא ידע איך היי דרך תיקון העולם, אם
 בנחת וטוב וברברים טובים וניחומים, כמו שהי לעיל "שלא ישא גוי אל גוי
 חרב"י, ומ"מ עמים רבים יליו אל ד', והלכו כל הגוים לדרוש תורת חסד
 ואמת ממקור ישראל כי יתגלה להם אורם ותפארתם, או שהי צריך ג"כ לכלות
 הרעים ע"י חרב ומלחמה שלא יתקוממו נגד חפץ ד', וכאשר באמת גם כזה
 זה הי דבר נחון, כי הרעים לגמרי ההכרח כלותם מן הכרם כ"י אומות ועמלק,
 וכ"י"ב אלה שידע יודע כל תעלומות שתכלית טובה לא תצמח מהם רק רע
 20 להטבה הכוללת. והנה יעקב בהיותו יושב אהלים, ודבק חמיד במדת האמת
 והחסד, הנה אין בסגולתו לחגור חרב ולהשתמש במדת האכזריות הנצחית
 במקום הדרוש, א"כ איך תצא ממנו הסגולה הזאת אם תהי דרושה לזה. ע"כ
 חשב יצחק כי עוד לא נבררה הסגולה לגמרי, ואם כי יעקב טוב מאד כשהוא
 25 לעצמו, ואינו כבר הרכה צדיקים שמהם לא יצאו סגולות כלליות, וכיון שראה
 שזה הכח של ההתגברות הנצחית חסר ליעקב לגמרי, וגם הככור שהוא אהב
 על חפץ ד' בסגולה העתידה לצאת ממנו הוא עשו, ע"כ היחה אהבתו דבקה
 אל עשו מצד שצפה שממנו תצא הסגולה של תקנת העולם כולו, שבהדאי היי
 רצון השי"ת שישמש לזה ג"כ כח ההתגברות והחרב. ע"כ "יראהו יצחק את
 30 עשו כי צד בפיד"י, המורה על חכמתו להתגבר על החיות הטורפות ולהכניען.
 וכח זה יטב מאד להשתמש בו עם בני אדם הרומים להן. אף כי ראה בעין
 שלא נגמרה הסגולה בעשו, חשב שעוד לא הגיע הזמן לגילוי הסגולה ועדיין
 צריכה הסתר בתוך הרע.

... ע"כ היתה התחלת ההכנה קניית הבכורה, שמורה שמה שהוא
 בעשו בטבע היי לו בקנין רצוני לעת ומקום הצורך, ואח"כ בא ליצחק,
 וכששאלו: "מי אתה", אמר: "אנכי עשו בכרך"י, שעצמותו ומהותו של עשו,
 מה שפסעם זה אתה בחר בו, כבר קניתי אנכי ג"כ ובדרך יותר מעולה, והי
 5 אלה דברי אמת אין בהם שקר כלל למבחן. ובראי כמה פעמים הי יצחק מדבר
 אל יעקב שצריך ג"כ לקנות מדות הרעות והצורך עבודת ד', אמר: "עשיתי
 כאשר דבת אל"י, גם הריבדו שהי לעשו מיצחק, הי מפני הסגולה שחשב
 למצא בו, ובאמת הסגולה הזאת רק ביעקב נמצאת, א"כ דיבר רק אליו, ע"כ
 בדרך אותו. ע"כ אח"כ כשנדע לו, וראה שיש מיעקב ג"כ הכנה זו של התקין,
 10 וכח הבכורה נקנה לו, אמר: "גם בורך הי"י, כי עתה יודע הוא שנגמרה
 הסגולה להתברר ולא תסתתר עוד.

מסעי אברהם אביב - חלק א' - כ"ב כ"ג

והנה אמרו נרצה שנענה יעקב אבינו על שגרם לעשו שנעקב לעקב ומה, וזה הביא שמרדכי לעקב נעקב
 גדולה ומרה, ולכאורה קשה על מה זה נענה נעקבם עשו יוסר ממה שגרם ליצחק אביו הנדיק שחרד מרדה
 גדולה. אבל הענין דלהשמש בעצירה לשמה יש לומר הרבה שלא ליהנות ממנה כלום, ולא דמי לעושה מזה,
 5 דלע"ג שנהנה ג"כ, המזה עומדת במקומה, משא"כ עצירה לשמה, ההנאה שמגיע להגוף מזה בע"כ הוא עצירה,
 ומצואר צינמות דק"ג א' ומיר דכ"ג, גבי האי שאמרו גדולה עצירה לשמה ורואה מיעל ומקשה והא קא מיחסי
 מעצירה, ואע"ג שדאי רשאה היתה משום פקוד נפש כמ"כ הוסי, מ"מ לא היתה משפחת ע"ו, משום דהנאה
 שמה נמצאת לעון, וה"י בעצירה לשמה שעשה יעקב לא נהנה כלל בשעה שחרד יצחק, ונדאי נעטער ע"ז אבל
 חסות היה, משא"כ על נעקב עשו שמה נלבו ע"כ נענה, שהי גרם זה ע"י עצירה של שקר ואסור ליהנות מזה,
 וע' מש"כ נק' שמות ל"ז כ"ו בהר"י, ראה לכלל זה ממקרא מפורש:

ב"ר אביי ד' ס"ג